

Ένα χρήσιμο βιβλίο, όχι μόνο για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, αλλά προπαντός για τους γηγενείς Έλληνες.

Ευαισθητοποιημένη στα κοινωνιολογικά προβλήματα η ερευνήτρια-συγγραφέας κ. Ήρα Έμκε-Πουλοπούλου, αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Δημογραφικών Μελετών (ΕΔΗΜ), καταθέτει μία ακόμη εμπειριστατωμένη μελέτη στα σύγχρονα κοινωνιολογικά προβλήματα που ταλανίζουν την ελληνική κοινωνία στην προσπάθεια να προσαρμοσθεί σε ένα παγκοσμιοποιημένο πολυπολιτισμικό καθεστώς!

Μετά το πρώτο της, και πολύ χρήσιμο από επιστημονικής πλευράς και όχι μόνο, βιβλίο για τη μετανάστευση, με τίτλο «Η Μεταναστευτική Πρόκληση» (εκδόσεις Παπαζήση 2007), παρουσιάζει τον πρώτο τόμο από το νέο της βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Βογιατζή και φέρει τον τίτλο «Η Ζωή των Μεταναστών στην Ελλάδα». Το βιβλίο-πόνημα αποτελεί τη μικροοικονομική και μικροκοινωνιολογική προσέγγιση της εισροής μεταναστών στην Ελλάδα. Στηρίζεται σε έρευνες της ίδιας που έγιναν σε διάφορες περιοχές της χώρας, αλλά και σε μεγάλη αναφορά στη διεθνή και ελληνική επιστημονική βιβλιογραφία.

Αφορά τους μετανάστες, αλλογενείς/ομογενείς και τους πρόσφυγες, «με» και «χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα», όπως η ίδια προτιμά να τους αποκαλεί, αντί των λέξεων κλισέ που έχουν κυριαρχήσει και κάνουν λόγο για νόμιμους και για «λαθρομετανάστες». Αναφέρεται και στα δύο φύλα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην εργασιακή και κοινωνική κατάσταση και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο μετανάστης και η μετανάστρια. Αφορά την περίοδο 1990-2008, κατά την οποία η ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 3% και δημιουργήθηκαν 903.000 θέσεις εργασίας.

- Ξεφυλλίζοντας το βιβλίο, αλλά και από την κουβέντα με τη συγγραφέα, ανακαλύπτει κανείς πως στον πρώτο τόμο υπάρχουν μια σειρά από βασικές διαπιστώσεις, οι οποίες είναι:
- Οι μετανάστες αποτελούν ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού της χώρας.
- Τα στατιστικά στοιχεία για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες είναι ανεπαρκή σε ποσότητα και χαμηλής ποιότητας, με αποτέλεσμα να μην είναι γνωστός με ακρίβεια ο συνολικός αριθμός και οι αριθμοί των επιμέρους κατηγοριών των μεταναστών. Αρκεί εδώ να αναφέρουμε ένα παράδειγμα: ενώ από την απογραφή του 2001 προέκυψε ο αριθμός των 762.191 μεταναστών, οι άδειες διαμονής που δόθηκαν το 2006 ήταν 388.788, όταν το 1997 δόθηκαν 371.641 άδειες.
- Υπολογισμοί επιστημόνων για το 2008 αναφέρονται σε 1.133.000 (10,3% του συνολικού πληθυσμού) και σε 1,2 εκατ. Και πάντως, όπως μας λέει η ερευνήτρια και συγγραφέας του βιβλίου, δεν υπάρχει σήμερα σοβαρός επιστήμονας που να ξέρει τον ακριβή αριθμό μεταναστών και προσφύγων που βρίσκονται στην Ελλάδα. Όποιος επιστήμονας ή πολιτικός ισχυριστεί πως σήμερα βρίσκονται στην επικράτεια 1,5 ή ακόμα και το φαιδρό που έχουμε ακούσει για τα περίπου 2 εκατομμύρια μεταναστών που είναι στη χώρα, το λιγότερο που μπορούμε να πούμε για εκείνον που το λέει είναι πως δεν έχει ιδέα από αυτό το ζήτημα.
- Η ελληνική νομοθεσία, έτσι όπως είναι σήμερα διαμορφωμένη, δεν ευνοεί την ένταξη των μεταναστών και θέτει ανυπέρβλητα εμπόδια στους μετανάστες χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα. Το ποσοστό κτήσης της ιθαγένειας στην Ελλάδα (0,3%) είναι το μικρότερο στην Ε.Ε. των “15” και το τρίτο μικρότερο μετά τη Ρουμανία και την Πολωνία, με πρώτη τη Σουηδία (19,2%).

- Η ένταξη των μεταναστών δεν είναι ίδια για όλους, διότι οι αλλοδαποί δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα. Επηρεάζεται σημαντικά από τη διάρκεια παραμονής, τον τόπο εγκατάστασης, την προοπτική επιστροφής στη χώρα προέλευσης (με ειδική μνεία εδώ για τους Αλβανούς μετανάστες λόγω της γεωγραφικής συγγένειας με την Ελλάδα, αλλά και της άμεσης προοπτικής της Αλβανίας να ενταχτεί στην Ε.Ε., όπως ήδη συνέβη με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, όπου πλέον οι πολίτες αυτών των χωρών είναι με άλλο καθεστώς στη χώρα μας), ή τη μετανάστευσή τους σε άλλη χώρα. Διαφοροποιείται ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, την εκπαίδευση, τη γενιά, τη θρησκεία.
- Η ένταξη των μεταναστών εξαρτάται από το καθεστώς νομιμότητας, την εθνικότητα και την καταγωγή των μεταναστών, τη γνώση, την κατανόηση και τη χρήση της ελληνικής γλώσσας (και εδώ οι Αλβανοί μετανάστες είναι αυτοί που έχουν την πρωτιά λόγω της ευκολίας με την οποία κατανοούν και χρησιμοποιούν τη γλώσσα μας).
- Η έλλειψη γνώσεων είναι το πιο σημαντικό εμπόδιο στην προσπάθεια για ένταξη, την απασχόληση, την ασφάλιση, αλλά και άλλους παράγοντες που εξετάζονται στον παρόντα τόμο «Η Ζωή των Μεταναστών στην Ελλάδα», αλλά και από παράγοντες που, όπως μας λέει η κυρία Πουλοπούλου, θα αναλυθούν στον δεύτερο τόμο και έχουν να κάνουν με: την κατοικία, την υγεία, το εισόδημα (πόσα χρήματα κερδίζουν) και την αποταμιευτική συμπεριφορά (πόσα αποταμιεύουν, πόσα στέλνουν στη χώρα τους), την οικογένεια, τις κοινωνικές σχέσεις, την εκπαίδευση και ειδίκευση.
- Μετανάστες κανονικοί και χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα, αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένοι πρόσφυγες εργάζονται στην ελληνική αγορά εργασίας, ιδιαίτερα στην παραοικονομία. Μερικές ομάδες μεταναστών αποδέχονται δυσμενείς όρους εργασίας, ακόμη και εκμετάλλευση για να επιβιώσουν. Οι μη κανονικοί μετανάστες και οι μη αναγνωρισμένοι πρόσφυγες δεν προστατεύονται από τη νομοθεσία, με αποτέλεσμα σε κάθε περίπτωση να μην μπορούν να απευθυνθούν σε αρμόδιες αρχές, ενώ οι εργαζόμενοι/ες με άδεια εργασίας και διαμονής μπορούν να προσφύγουν στις αρμόδιες υπηρεσίες και να ζητήσουν προστασία ως προς το ύψος της αμοιβής και να απαιτήσουν κανονική ασφάλιση χωρίς να κινδυνεύουν με απέλαση, όπως στην περίπτωση εκείνων χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής.

Πεποίθησή μας είναι ότι το βιβλίο αυτό είναι χρήσιμο, όχι μόνο για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, αλλά προπαντός για τους γηγενείς Έλληνες. Είναι ένα εργαλείο-κλειδί προκειμένου να κατανοήσουν το σημερινό «γίγνεσθαι» και την εξέλιξη της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας σε ένα πολυπολιτισμικό καθεστώς, ώστε να μπορέσουν να ευελπιστούν σε μία αρμονικότερη συμβίωση.